

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЗАХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

ЗАТВЕРДЖУЮ

Декан соціально-гуманітарного факультету

 Оксана ГОМОТЮК

« 31 » 08 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

В.о. проректора з науково-педагогічної роботи

 Віктор ОСТРОВЕРХОВ

« 31 » 08 2023 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор ІНІНОТ

 Святослав ПИТЕЛЬ

« 31 » 08 2023 р.

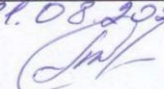

РОБОЧА ПРОГРАМА

з дисципліни «Гендерна психологія»
ступінь вищої освіти – бакалавр
галузь знань – 05 Соціальні та поведінкові науки
спеціальність – 053 Психологія
освітньо-професійна програма – «Психологія»

кафедра психології та соціальної роботи

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (год.)	ІРС (год.)	Тренінг, КПЗ (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Залік (сем.)
Денна	3	5	28	14	3	6	99	150	5
Заочна	3	5	8	4	-	-	138	150	6

31.08.2023

Тернопіль – ЗУНУ
2023

Робочу програму склала професор кафедри психології та соціальної роботи,
д.психол.н., професор **Хазратова Нігора Вікторівна**

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психології та соціальної
роботи, протокол № 1 від «28» серпня 2023 р.

Завідувач кафедри психології та
соціальної роботи, д.психол.н., професор

Андрій ГІРНЯК

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності «Психологія»
протокол протокол № 1 від «30» серпня 2023 р.

Керівник групи
забезпечення спеціальності
д.психол.н., професор

Андрій ГІРНЯК

Гарант ОП «Психологія»
д.психол.н., професор

Андрій ГІРНЯК

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «ГЕНДЕРНА ПСИХОЛОГІЯ»

1. Опис дисципліни “Гендерна психологія”

Дисципліна “ Гендерна психологія ”	Галузь знань, спеціальність, ОПП, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	галузь знань – 05 Соціальні та поведінкові науки	Статус дисципліни вибіркова Мова навчання Українська
Кількість залікових модулів – 3	спеціальність – 053 Психологія	Рік підготовки: <i>Денна – 3</i> <i>Заочна – 3</i> Семестр: <i>Денна – 5</i> <i>Заочна – 7</i>
Кількість змістових модулів – 3	освітньо-професійна програма – «Психологія»	Лекції: <i>Денна – 28 год.</i> <i>Заочна – 8 год.</i> Практичні заняття: <i>Денна – 14 год.</i> <i>Заочна – 4 год.</i>
Загальна кількість годин – 150	ступінь вищої освіти – бакалавр	Самостійна робота: <i>Денна – 99 год.</i> <i>Заочна – 138 год.</i> Тренінг, КПЗ – <i>6 год.</i> Індивідуальна робота : <i>Денна – 3 год.</i>
Тижневих годин – 10,7 з них аудиторних – 3		Вид підсумкового контролю – <i>залік</i>

2. Мета і завдання дисципліни «Гендерна психологія»

2.1. Мета вивчення дисципліни.

Мета вивчення дисципліни – розвиток гендерної компетентності та навичок гендерного аналізу соціально-психологічних процесів і явищ. Сприяти розкрити гендерну компетентність не лише як орієнтацію у психологічних аспектах гендеру, але як здатність здобувачів помічати ситуацію гендерної нерівності в їх житті та в різних суспільних системах; протистояти сексизму, дискримінаційним діям та їх наслідкам; самим не створювати ситуації гендерної нерівності.

У практиці роботи фахівця (психолога, соціального працівника) часто постають питання, з'ясувати які важко, не оперуючи знаннями гендеру. Витоки багатьох з них сягають своїм корінням у прорахунки гендерної соціалізації, гендерної політики та гендерних можливостей в сучасному українському суспільстві.

Психологія гендерного розвитку включає аналіз концептуальних підходів і досліджень, що стосуються засвоєння статевих ролей, їх характеру в сім'ї та соціумі. Основний наголос зроблений на розгляді проблем гендерної ідентичності, соціалізації, формування гендерних стереотипів, а також диференціації гендерних відмінностей. Соціальні та етнокультурні аспекти проблеми гендерного розвитку також не залишилися поза увагою. Адже гендер присутній у змісті таких наук, як соціальна психологія, психологія сім'ї, сексологія, політична психологія тощо.

2.2. Завдання вивчення дисципліни

- ознайомлення студентів із поняттям гендеру, теоретичними та методичними підходами до його вивчення різними галузями гуманітарних знань;
- вивчення гендерних практик в різних культурах світу
- розкриття механізмів набуття гендерної ідентичності у процесі гендерної соціалізації, формуванню маскулінності та фемінності особистості на поведінковому рівні;
- розширення уявлень про гендерні ролі та стереотипи, прояви гендеру в різних сферах людської життєдіяльності;
- розвиток гендерної чутливості та гендерної толерантності як демократичних стратегій мислення, здатності актуалізувати і вибудовувати альтернативні до патріархальної культури життєві стратегії і схеми поведінки, реагувати на дискримінацію за ознакою статі.

3. Програма навчальної дисципліни:

Змістовий модуль 1.

ВСТУП ДО ГЕНДЕРНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Тема 1. Гендерна психологія: предмет, завдання, становлення

Гендерна психологія як галузь психологічного знання. Розділи психологічної науки, що визначили структуру гендерної психології: диференційна психологія та психологія розвитку. Структура гендерної психології. Предмет гендерної психології: визначення в зарубіжній та вітчизняній науці. Сучасний стан предмету. Мета та завдання гендерної психології на сучасному етапі як нової наукової парадигми аналізу соціальних стосунків.

Фемінізм як альтернативна філософська концепція соціокультурного розвитку. Виокремлення гендерних досліджень в окрему галузь. Гендерні дослідження як новий концептуальний проект фемінізму.

Тема 2. Теоретичні основи гендерної психології

Історія появи терміну „гендер”. Порівняльний аналіз підходів до визначення гендеру в зарубіжній та вітчизняній психології. Загальна характеристика категорії гендеру як відмінної від біологічної категорії статі, соціальної за походженням, як соціальних відносин чи соціально організованого, соціально закріпленого поділу ролей на чоловічі та жіночі.

Характеристика категорії „стать” як складної багаторівневої системи, елементи якої формуються різночасно, на різних стадіях індивідуального розвитку, онтогенезу.

Динаміка заміни використання терміну „стать” на термін „гендер” у соціально-психологічних дослідженнях. Співвідношення статі та гендеру: біологічного та соціального.

Тема 3. Методологія та методи психологічного дослідження гендеру

Аналіз основних методологічних складностей дослідження гендерних відмінностей: статистична значущість групових відмінностей; частковий збіг: важливість індивідуальних відмінностей; селективні фактори; оцінки та соціальні стереотипи; тести на інтелект та дослідження здібностей.

Кількісні, якісні та крос-культурні дослідження гендеру. Основні емпіричні методи гендерної психології. Розвиток методів гендерної психології.

Тема 4. Психологія гендерної соціалізації

Гендерна соціалізація як процес засвоєння соціальних норм, правил, особливостей поведінки, установок відповідно до уявлень про гендерну роль, її формування й призначення. Механізми диференційної соціалізації: диференційне посилення й диференційне наслідування (імітація), спрямування, моделювання, заохочення (підкріплення). Напрями гендерної програми соціалізації дитини. Основні інститути гендерної соціалізації: сім'я, школа, середовище однолітків, література, ЗМІ, іграшки, мова, фейсбук.

Школа як інститут і джерело гендерної соціалізації. Організація навчального процесу й навчальних закладів. Спільне й окреме навчання хлопчиків і дівчаток: позитивне й негативне

Змістовий модуль 2.

ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ ГЕНДЕРУ

Тема 5. Гендерна роль: соціальнопсихологічний аспект

Визначення поняття „стереотип”, „соціальний стереотип” як спрощеного, схематизованого, емоційного, стійкого образу людини чи групи. Основні характеристики соціального стереотипу. Дослідження стереотипів у психологічній науці: концепції У. Ліппмана, Т. Шібутані, Г. Тешфела. Зміст та динаміка соціальних стереотипів. Трьохкомпонентна модель стереотипу: когнітивний, афективний, поведінковий. Підходи до визначення видів стереотипів. Етнічні, національні, рольові, статеві, статусні та ін. стереотипи.

Поняття гендерної ролі. Відсутність єдиної теорії соціальних ролей. Необхідність вивчення жіночих та чоловічих ролей. Значення культури, історичної епохи для формування гендерної ролі. Фази ставлення до гендерної ролі: прийняття традиційних гендерних ролей, двоїсте ставлення до гендерних ролей, гнів, активність, інтеграція гендерних ролей.

Теорія андрогінії С. Бем. Образи чоловіка й жінки в суспільній свідомості: типовий чоловік, типова жінка. Проблема сексизму як упередженості та дискримінації прав, статусу, обов'язків, сфер діяльності, домагань та очікувань на підставі належності до певної статі. Проблема сексизму в Україні..

Тема 6. Гендерна ідентичність особистості

Різні підходи до визначення гендерної ідентичності в залежності від парадигми досліджень. Гендерна ідентичність, статеворольова ідентичність, психологічна стать особистості: співвідношення понять. Значення статевої ідентифікації та статевої самосвідомості. Психологічна стать особистості як процес реального оволодіння особистістю чоловічої чи жіночої ролі, досягнення певного рівня статевої самосвідомості та статевої ідентифікації. Основні характеристики психологічної статі особистості: засвоєння дитиною статевої ролі. Когнітивні, емоційні та поведінкові компоненти гендерної ідентичності.

Концепція формування статевої (гендерної) ідентичності І.С. Кона. Вікові етапи та їхня характеристика. Стадії становлення гендерної ідентичності за Ш.М. Берн: 1) гендерна ідентифікація; 2) гендерна константність; 3) диференціальне наслідування; 4) гендерна саморегуляція.

План

Змістовий модуль 3.

ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ГЕНДЕРНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Тема 7. Гендерна психологія лідерства

Особливості гендерного дисбалансу у сферах державної служби та управління людськими ресурсами. Поняття «скляна стеля». Жінки та чоловіки на керівних посадах в Україні. Стереотип жіночого лідерства. Сучасні напрямки дослідження

гендерних аспектів лідерства: дослідження стилів лідерства, дослідження гендерної ідентичності лідерів, крос-культурні дослідження гендерних аспектів лідерства. Гендерні теорії лідерства: концепція «гендерного потоку», теорія гендерного відбору лідерів, концепція токенізму, статусна теорія. Лідерський потенціал у жінок та його розвиток.

Тема 8. Психологія гендерного насильства

Поняття гендерного насильства. Різновиди гендерного насильства та їх характеристика. Фізичне насильство. Сексуальне насильство. Психологічне насильство. Типи насильства відповідно до віку жінок. Законодавча база боротьби з насильством щодо жінок. Чинники насильства щодо жінок. Об'єктивація жіночого тіла у рекламі. Модель циклічного характеру домашнього насильства за Леоном Уолкером.

Наслідки насильства щодо жінок та їх психологічна корекція. Соматична патологія. Особистісні та емоційні порушення. Соціальні наслідки. Особливості надання психологічної допомоги жертвам насильства. Феміністична психотерапія.

Тема 9. Гендерна психологія спілкування

Мова як джерело гендерної соціалізації. Спеціальні назви для чоловіків і жінок та їхніх ролей у різних мовних культурах. Кількість і характер слів для опису чоловіка та жінки. Література. Сексизм у дитячій літературі. Гендерні символи у східнослов'янських казках. Статева стереотипізація у змісті книг. Перевага чоловічих персонажів у літературі. Ролі, які виконують чоловік і жінка в літературі. Представленість жіночих і чоловічих персонажів у підручниках.

Роль ЗМІ у формуванні й підтримці традиційних ролей чоловіка та жінки. Роль ЗМІ у гендерній соціалізації. Роль інформаційного тиску. Гендерні аспекти контентаналізу рекламних роликів. Атитюд в рекламі. Дослідження гендерних образів реклами. Гендерна невербальна комунікація в рекламі. Статеворольові стереотипи в рекламі. Фейсизм.

4. Структура залікового кредиту з дисципліни “Гендерна психологія”

(денна форма навчання)

Перелік тем	Кількість годин					
	Лекції	Практичні заняття	СРС	ІРС	Тренінг, КПЗ	Контрольні заходи
Змістовий модуль 1. ВСТУП ДО ГЕНДЕРНОЇ ПСИХОЛОГІЇ						

Тема 1. Гендерна психологія: предмет, завдання, становлення	4	2	11	1	2	Поточне опитування, реферати, тестування
Тема 2. Теоретичні основи гендерної психології	2	1	11			
Тема 3. Методологія та методи психологічного дослідження гендеру.	4	2	11			
Тема 4. Психологія гендерної соціалізації	4	2	11			
Змістовий модуль 2. ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ ГЕНДЕРУ						
Тема 5. Гендерна роль: соціально-психологічний аспект	4	1	11	1	2	Поточне опитування, реферати, тестування
Тема 6. Гендерна ідентичність особистості	2	2	11			
Змістовий модуль 3. ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ГЕНДЕРНОЇ ПСИХОЛОГІЇ						
Тема 7. Гендерна психологія лідерства	2	1	11	1	2	Поточне опитування, реферати, тестування
Тема 8. Психологія гендерного насильства	4	1	11			
Тема 9. Гендерна психологія спілкування	2	2	11			
РАЗОМ	28	14	99	3	6	

(заочна форма навчання)

	Кількість годин		
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота
Змістовий модуль 1. ВСТУП ДО ГЕНДЕРНОЇ ПСИХОЛОГІЇ			
Тема 1. Гендерна психологія: предмет, завдання, становлення	-	-	14
Тема 2. Теоретичні основи гендерної психології	2	-	14
Тема 3. Методологія та методи психологічного дослідження гендеру.	-	2	14
Тема 4. Психологія гендерної соціалізації	2		16
Змістовий модуль 2. ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ ГЕНДЕРУ			
Тема 5. Гендерна роль: соціально-психологічний аспект	-	-	16
Тема 6. Гендерна ідентичність особистості	2	-	16
Змістовий модуль 3. ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ГЕНДЕРНОЇ ПСИХОЛОГІЇ			
Тема 7. Гендерна психологія лідерства	-	-	16
Тема 8. Психологія гендерного насильства	-	1	16
Тема 9. Гендерна психологія спілкування	2	1	16
РАЗОМ	8	4	138

5. Тематика практичних занять

Денна форма навчання
Змістовий модуль 1.
ВСТУП ДО ГЕНДЕРНОЇ ПСИХОЛОГІЇ
Практичне заняття № 1.

«Гендерна психологія: предмет, завдання, становлення»

Питання для обговорення:

1. Предмет, структура та завдання гендерної психології.
2. Гендерна психологія в системі міждисциплінарного знання про гендер.

3. Розвиток гендерної психології.
4. Завдання гендерної психології на сучасному етапі.
5. Яке місце психології в структурі гендерного знання?
6. Що розуміють під предметом гендерної психології?
7. Які програмні завдання стоять перед сучасною гендерною психологією?

Практичне завдання «Критичний аналіз літературних та народних казок»

Тематика рефератів:

1. Гендерна революція – фікція чи реальність в слов'янському та мусульманському світі (за матеріалами зарубіжної преси).
2. Проблеми гендерної психології у науковій спадщині С. Балаєа.
3. Ідеї фемінізму та основні постулати гендерної психології: спільне та відмінне.

Питання для самостійного опрацювання:

1. . Випишіть у психологічний словник ключові поняття теми, систематизуйте їх. Створіть малюнок-схему, у якому відобразить всі вивчені Вами поняття, а також зв'язки між ними.
2. Прочитайте лекційний матеріал та створіть схему, в якій відобразить взаємозв'язки гендерної психології з гендерологією, феміністикою та соціальною психологією

Практичне заняття № 2.

«Методологія та методи психологічного дослідження гендеру»

Питання для обговорення:

- 1.Методологія дослідження гендеру у психології.
2. Кількісні, якісні та крос-культурні дослідження гендеру.
 - 2.1. Кількісні дослідження у гендерній психології.
 - 2.2. Якісні дослідження в гендерній психології.
 - 2.3. Крос-культурні дослідження та гендерна психологія.
- 3.Основні емпіричні методи гендерної психології.
 - 3.1. Основні методи кількісних досліджень.
 - 3.2. Основні методи якісного дослідження.
 - 3.3. Розвиток методів гендерної психології.

Практичне завдання «Критичний аналіз медіа-новин»; «Інтерв'ю у психологічних дослідженнях гендеру»

Тематика рефератів:

1. Взаємозв'язок різновидів дискримінації: національної, вікової, професійної та гендерної.
2. Застосування контент-аналізу до аналізу гендерних відносин в комерційній рекламі.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Випишіть у психологічний словник ключові поняття теми, систематизуйте їх. Створіть малюнок-схему, у якому відобразить всі вивчені Вами поняття, а також зв'язки між ними.
2. Спробуйте дослідити культурні чинники, що підштовхують жінок середнього віку до антивікової пластичної хірургії. Підготуйте програму кроскультурного дослідження.

Практичне заняття № 3.
«Психологія гендерної соціалізації»

Питання для обговорення:

1. Психологічна сутність гендерної соціалізації особистості.
2. Теорії та механізми гендерної соціалізації
3. Основні інститути та агенти гендерної соціалізації.
4. Які соціальні чинники відіграють провідну роль у первинній соціалізації статі, а які – у вторинній?
5. Розкрийте роль дитячої субкультури у гендерній соціалізації.
6. Ресоціалізація чоловіків і жінок до гендерних ролей, що змінюються.

Практичне завдання «Дослідження гендерної соціалізації автобіографічним методом», «Критичний аналіз шкільних підручників»,

Тематика рефератів:

1. Гендерна соціалізація в радянські та пострадянські часи.
2. Гендерна соціалізація: етапи та інструменти.
3. Соціалізація дітей різної статі в сім'ї.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Випишіть у психологічний словник ключові поняття теми, систематизуйте їх. Створіть малюнок-схему, у якому відобразить всі вивчені Вами поняття, а також зв'язки між ними.
2. Прочитайте лекційний матеріал та складіть логічні схеми до кожного питання плану.

Змістовий модуль 2.
ОСНОВИ ПСИХОЛОГІЇ ГЕНДЕРУ

Практичне заняття № 4.

«Гендерна роль: соціально-психологічний аспект»

Питання для обговорення:

1. Гендерні стереотипи як шаблон гендерної ролі.
2. Гендерна роль: поняття, зміст, рівні аналізу.
3. Гендерно-рольовий конфлікт.
4. Сексизм та гендерна дискримінація.
5. Який зв'язок існує між гендерними стереотипами та комерційною рекламою?
6. Які статеві стереотипи принижують життєздатність неповної сім'ї?

Практичне завдання «Соціально-психологічний аналіз гендерних ролей», «Самодіагностика гендерних ролей»

Тематика рефератів:

1. Відтворення гендерно-рольових стереотипів в ЗМІ та громадській думці.
2. Гендерні стереотипи як чинник невротизації особистісного розвитку статей.
3. Міфи та реальність у подоланні гендерних стереотипів
4. Статеві стереотипи в сучасних «мільних» серіалах

Питання для самостійного опрацювання:

1. Випишіть у психологічний словник ключові поняття теми, систематизуйте їх. Створіть схему, в якій розкрийте взаємозв'язки між новими поняттями та раніше вивченими. Прочитайте лекційний матеріал та складіть логічні схеми до кожного питання плану.

2. Проаналізуйте українську народну творчість з точки зору традиційності трансльованих ними норм та ролей (наприклад казки). Підберіть 10 приказок, де прописується традиційна роль жінки та чоловіка.

Практичне заняття № 5.

«Гендерна ідентичність особистості»

Питання для обговорення:

1. Поняття гендерної ідентичності.
2. Структура, види та розвиток гендерної ідентичності.
3. Гендер та сексуальність.
4. Феномен «queer-ідентичність».
5. Дитячі кумири як рольові моделі гендерної ідентичності (шоу-зірки, герої/героїні фільмів, мультфільмів та комп'ютерних ігор).

Практичне завдання «Самодіагностика гендерної ідентичності»

Тематика рефератів:

1. Моделі конструювання гендерної ідентичності жінки в сучасній Україні.
2. Психологічні механізми набуття гендерної ідентичності в біхевіористичній концепції (Дж. Уотсон, Е. Маккобі, В. Джеклін).

Питання для самостійного опрацювання:

1. Випишіть у психологічний словник ключові поняття теми, систематизуйте їх. Створіть малюнок-схему, у якому відобразить усі вивчені Вами поняття, а також зв'язки між ними.
2. Прочитайте лекційний матеріал та складіть логічні схеми до кожного питання плану.

Змістовий модуль 3.

ПРИКЛАДНІ АСПЕКТИ ГЕНДЕРНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Практичне заняття № 6.

«Гендерна психологія лідерства»

Питання для обговорення:

1. Гендер і досягнення.
2. Сучасні напрямки дослідження гендерних аспектів лідерства.
3. Гендерні теорії лідерства.
4. Лідерський потенціал у жінок та його розвиток.
5. Які психологічні умови мають бути створені для розвитку жіночого лідерства?
6. Які перешкоди жіночому лідерству в українському суспільстві?

Практичне завдання Дискусія «Ефективний лідер: він чи вона?»; психологічний тренінг «Розвиток лідерського потенціалу жінок»

Тематика рефератів:

1. Чоловіче та жіноче лідерство в підприємстві – спільне та відмінне.
2. Феномен жіночого політичного лідерства в Україні.
3. Жінки за кермом влади: втрата жіночності чи новий тип лідерства?

Питання для самостійного опрацювання:

1. Випишіть у психологічний словник ключові поняття теми, систематизуйте їх. Створіть малюнок-схему, у якому відобразить всі вивчені Вами поняття, а також зв'язки між ними.
2. Прочитайте лекційний матеріал та складіть логічні схеми до кожного питання

плану.

Практичне заняття № 7.

«Психологія гендерного насильства. Гендерна психологія спілкування»

Питання для обговорення:

1. Поняття гендерного насильства та його різновиди
2. Чинники насильства щодо жінок.
3. Наслідки насильства щодо жінок та їх психологічна корекція.
4. Гендер у мовному вимірі. Гендерні особливості спілкування.
5. Створення гендеру у спілкуванні.

Практичне завдання «Арт-перформанс у роботі з насильством»; Психологічна вправа «Колективний колаж»

Тематика рефератів:

1. Насильство як дискримінація статі: у сім'ї, на робочому місці, порнографія та проститування, "біле рабство".
2. Визначення насильства та шляхів запобігання насильству у Міжнародних та вітчизняних правових документах.
3. Роль мови в конструюванні чоловічої та жіночої ідентичності.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Випишіть у психологічний словник ключові поняття теми, систематизуйте їх. Створіть малюнок-схему, у якому відобразить усі вивчені Вами поняття, а також зв'язки між ними.
2. Прочитайте лекційний матеріал та складіть логічні схеми до кожного питання плану.
3. Ознайомтесь із Конвенцією Ради Європи про запобігання насильству щодо жінок і домашньому насильству 2011 року (№ 4952). Опитайте студентів, викладачів та знайомих: чи знайомі вони з цією конвенцією? Чи відомо їм про зміни у кримінальному кодексі України, що вступили у дію 11.01 2009 року щодо згвалтування та сексуального насильства? Який висновок з опитування Ви можете зробити.

Заочна форма навчання

Практичне заняття № 1.

«Методологія та методи психологічного дослідження гендеру»

Питання для обговорення:

1. Методологія дослідження гендеру у психології.
2. Кількісні, якісні та крос-культурні дослідження гендеру.
 - 2.1. Кількісні дослідження у гендерній психології.
 - 2.2. Якісні дослідження в гендерній психології.
 - 2.3. Крос-культурні дослідження та гендерна психологія.
3. Основні емпіричні методи гендерної психології.
 - 3.1. Основні методи кількісних досліджень.
 - 3.2. Основні методи якісного дослідження.
 - 3.3. Розвиток методів гендерної психології.

Практичне завдання «Критичний аналіз медіа-новин»; «Інтерв'ю у психологічних

дослідженнях гендеру»

Тематика рефератів:

1. Взаємозв'язок різновидів дискримінації: національної, вікової, професійної та гендерної.
2. Застосування контент-аналізу до аналізу гендерних відносин в комерційній рекламі.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Випишіть у психологічний словник ключові поняття теми, систематизуйте їх. Створіть малюнок-схему, у якому відобразить всі вивчені Вами поняття, а також зв'язки між ними.
2. Спробуйте дослідити культурні чинники, що підштовхують жінок середнього віку до антивікової пластичної хірургії. Підготуйте програму кроскультурного дослідження.

Практичне заняття № 2.

«Психологія гендерного насильства. Гендерна психологія спілкування»

Питання для обговорення:

1. Поняття гендерного насильства та його різновиди
2. Чинники насильства щодо жінок.
3. Наслідки насильства щодо жінок та їх психологічна корекція.
4. Гендер у мовному вимірі. Гендерні особливості спілкування.
5. Створення гендеру у спілкуванні.

Практичне завдання «Арт-перформанс у роботі з насильством»; Психологічна вправа «Коллективний колаж»

Тематика рефератів:

1. Насильство як дискримінація статі: у сім'ї, на робочому місці, порнографія та проститування, "біле рабство".
2. Визначення насильства та шляхів запобігання насильству у Міжнародних та вітчизняних правових документах.
3. Роль мови в конструюванні чоловічої та жіночої ідентичності.

Питання для самостійного опрацювання:

1. Випишіть у психологічний словник ключові поняття теми, систематизуйте їх. Створіть малюнок-схему, у якому відобразить усі вивчені Вами поняття, а також зв'язки між ними.
2. Прочитайте лекційний матеріал та складіть логічні схеми до кожного питання плану.
3. Ознайомтесь із Конвенцією Ради Європи про запобігання насильству щодо жінок і домашньому насильству 2011 року (№ 4952). Опитайте студентів, викладачів та знайомих: чи знайомі вони з цією конвенцією? Чи відомо їм про зміни у кримінальному кодексі України, що вступили у дію 11.01 2019 року щодо згвалтування та сексуального насильства? Який висновок з опитування Ви можете зробити.

6. Комплексне практичне індивідуальне завдання

КПЗ виконується студентами у формі написання реферату. Написання і захист реферату є важливою формою самостійної навчальної діяльності студентів. Оскільки навчальний реферат – це самостійна творча робота студента, що засвідчує його знання соціологічної літератури з цієї теми, розуміння основних підходів до

вирішення наукової і практичної проблеми, а також відображає власні професійні погляди майбутнього фахівця і демонструє його вміння усвідомлювати особливості соціальної дійсності на основі теоретичних знань.

Вимоги до оформлення реферату

- набір тексту здійснюється стандартним 14 шрифтом Times New Roman;
- назви розділів краще набирати 14-им шрифтом (усі великі напівжирні), а пункти і підпункти виділяти напівжирним курсивом;
- міжрядковий інтервал – 1,5;
- відступ в абзацах – 1,25 см;
- текст реферату необхідно друкувати, залишаючи береги таких розмірів: лівий – 25 мм, правий – 15 мм, верхній – 20 мм, нижній – 20 мм;
- нумерація сторінок зверху посередині;
- обсяг реферату – 15-20 сторінок.

Робота оцінюється за 100-бальною шкалою, а також визначається підсумкова оцінка (як середня арифметична із проміжних оцінок).

Варіанти КПЗ з дисципліни «Гендерної психології»

1. Гендер як явище культури
2. Конструювання гендеру: соціологічний аналіз
3. Характеристика гендеру як психологічної проблематики
4. Гендерна соціалізація особистості як природно-соціальний процес
5. Гендерна політика в сучасній Україні
6. Структурно-функціональний аналіз гендеру (концепція Т.Парсонса)
7. Соціально-економічна дискримінація жінки в сучасній Україні
8. Жінка і політичне лідерство
9. Професія соціального працівника: гендерно-рольовий аналіз
10. Проблема гендерних відносин у сучасній сім'ї
11. Гендерні стереотипи і вибір професії
12. Чоловіки і жінки на ринку праці: нерівність соціальних можливостей
13. Гендерний аналіз працездатного населення за статусом та формами зайнятості
14. Гендерна дискримінація в Україні. Шляхи вирішення проблеми
15. Соціальна політика рівних можливостей
16. Гендерні ролі та гендерні ідентичності
17. Гендер у постмодерністичній версії (за Ж.Бодріаром)
18. Статеві стереотипи у суспільній свідомості
19. Історія феміністичного руху в Україні
20. Роль жінки в історії України
21. Гендерний розвиток та особливості жіночої і чоловічої соціалізації
22. Запобігання насильству та правові гарантії жінок
23. Правові акти по забезпеченню гендерної збалансованості у суспільстві
24. Правовий статус жінки і громадсько-політична діяльність
25. Забезпечення прав жінок у сфері трудових відносин
26. Конституційні принципи правового статусу особи
27. Механізми впровадження гендерної політики у Європі
28. Міжнародні зобов'язання України по правовому забезпеченню гендерної рівності
29. Всесвітні конференції по проблемам рівності жінок

30. Гендер як соціальний інститут суспільства
31. Гендерні традиції в українській історії
32. Фемінізм як радикальний рух за права жінок
33. Соціальні норми і гендерні відмінності

7. Тренінг з дисципліни

Соціально-психологічний тренінг «Розвиток умінь встановлення контакту з респондентом»

Основна мета тренінгу – формування умінь встановлення та підтримання партнерського контакту з досліджуваним.

Завдання тренінгу: створити умови для успішного формування у майбутнього фахівця здатності допомагати партнеру відкрито і детально говорити про свої проблеми і стани.

Даний тренінг складається із серій практичних вправ, під час виконання яких студенти можуть оволодіти необхідними інтерперсональними вміннями і практично використати набуті теоретичні знання.

Структура тренінгу

Частина тренінгу	Завдання тренінгу	
Вступна	Створити сприятливий психологічний простір. Засвоїти правила роботи групи. Налагодження зворотного зв'язку “студент-група” і “група-студент”.	Знайомство. Правила. Розминка. Очікування. Вправи на рефлексію.
Основна	Оцінка рівня поінформованості щодо проблеми. Актуалізація проблеми та конкретних завдань для її вирішення. Надання інформації. Засвоєння знань. Формування умінь, навичок. Підведення підсумків щодо змісту роботи.	
Заклучна	Підведення підсумків щодо процесу роботи. Оцінка отриманого досвіду. Налаштування учасників на атмосферу звичайного життя.	Вправи на рефлексію та відновлення сил учасників. Прощання.

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми
1	Вступ до гендерної теорії.
2	Підходи до розуміння статевої диференціації.
3	Соціалізація: проблеми статево-рольової ідентичності.
4	Дослідження впливу сімейної соціалізації.
5	Дослідження гендерних диспозицій особистості.
6	Міжособистісні взаємини та статево-рольові конфлікти.
7	Гендерна ідентичність: Інверсія ролей у культурі. Суспільні моделі гендерної поведінки.
8	Дослідження структурних компонентів „Я- концепції” чоловіків та жінок.
9	Стереотипи стосовно специфіки пізнавальної, емоційної сфер жінок та чоловіків. Гендерні установки подружжя в дисфункційній та дружній родині.

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Гендерна психологія» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- поточне опитування та тестування;
- реферати, есе;
- оцінювання результатів КППЗ;
- студентські презентації;
- підсумкова контрольна робота;
- залік.

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни “Гендерна психологія” визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Для заліку

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2	Заліковий модуль 3
30%	40%	30%
1. Усне опитування під час занять (4 тем по 10 балів = 40 балів). 2. Письмова робота 60 балів	1. Усне опитування під час занять (5 тем по 5 балів = 25 балів). 2. Письмова робота 75 балів	1. Написання КППЗ, яке включає: написання реферату та оформлення згідно вимог = 60 балів 2. Захист КППЗ = 30 балів 3. Оцінка за тренінг = 10 балів

Шкала оцінювання:

За шкалою університету	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	Відмінно	A (відмінно)
85–89	Добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	Задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	Незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	Електронний опорний конспект лекцій.	1-9
2.	Програмне забезпечення: Microsoft Office Word, Microsoft PowerPoint, AIMP, Moodle.	1-9
3.	Технічне забезпечення: ноутбук, проектор.	1-9

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Богдан Ж., Крамчанинова Д. Визначення співвідношення емпатійних каналів та їхніх об'єктів відповідно до гендерного аспекту. *Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія*. 2019. № 2. С. 108-115
2. Богдан Ж., Мовчан Я. Гендерна психологія: навчально-методичний посібник для здобувачів другої (магістерської) вищої освіти за спеціальністю 053 Психологія. Харків: Друкарня Мадрид, 2021. 155 с
3. Говорун Т. В., Кізь О.Б., Кікінежді О.М. Гендерна терапія як інновація у роботі психолога з молодим подружжям. *Інноваційні технології розвитку психологічних ресурсів особистості: колективна монографія / відпов. ред. Н.І.Тавровецька*. Херсон : Вид-во ФОП Вишемирський В.С., 2019. С. 7-27.
4. Солодовник Т., Богдан Ж., Середа Н. Гендерні відмінності особистісних характеристик віртуального спілкування молоді студентського віку. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2019. № 3. С. 110-121.
5. Ткалич М. Гендерна психологія. Київ: «Академія». 2021. 248 с.
6. Формування комунікативної компетентності студентів закладів вищої освіти: монографія / Богдан Ж., Середа Н., Солодовник Т. Харків : Друкарня Мадрид, 2020. 262 с.
7. Шаф О.В. Гендерно-психологічні аспекти української лірики ХХ ст. Монографія. Київ: ВЦ «Просвіта». 2019. 608 с.
8. Щотка О.П. Гендерна психологія: навч. посіб. Ніжин: Видавець ПП Лисенко М.М., 2019. 358 с.
9. M Lanskih, Z Bogdan. Syndrome of emotional burnout research at the heads of Commercial organizations. *Теорія і практика управління соціальними системами*. 2020. №2. С. 46-53.
10. Wood Gary The Psychology of Gender. London: Routledge. 2018. 118 p.
11. Rudman Laurie A., Glick Peter The Social Psychology of Gender. How Power and Intimacy Shape Gender Relations. London: Routledge. 2021. 432 p.
12. Helgeson Vicki S. Psychology of Gender. London: Routledge. 2020. 734 p.
13. Riggio Heidi R. Sex and Gender. A Biopsychological Approach. London: Routledge. 2021.480 p.